

Ingen tvil om Elverumsfullmakten: «Det eneste vettuge som ble vedtatt 9. juni 1940»

Jeg påtar med skylden for at jeg er blitt misforstått. Slik går det når man for en gangs skyld forsøker å skrive kort.

Av Terje Baalsrud

Undertegnede deltok med et par hissig innlegg tidligere i År i Morgenbladet i diskusjonen om Elverums-fullmakten og kapitulasjonen nordpå 10. juni - og for en tid siden også med noen raske ord om 9. april og planene om en film denne dagen (30. mai). Den siste artikkelen har fått Arne Getz (14.6) og Frøde Halle (26/6) til å skrive hyggelig/kritiske kommentarer. Jeg sier takk for dem og påtar meg skylden for at de har misforstått meg, slik er det når man for en gangs skyld prøver å skrive kort.

La meg sammen med et positivt tilsvaret få oppsummere et halvårs debatt om Elverumsfullmakten og 10. juni-avtalen om kapitulasjonen i Nord-Norge.

Godt nok bevis

Opprinnelig begynte vel diskusjonen i 1983 med påstanden om at Elverums-fullmakten ikke eksisterte eller aldri var vedtatt.

Kortest mulig vil jeg om det være gjenta følgende:

1. Tyskerne forlangte i de såkalte Riksrådsforhandlingene at en samling av stortingsmenn - «Stortinget» - var aldri formelt og lovlig samlet) at disse skulle albakekalle fullmakten. Dette må være godt nok bevis på at den eksisterte. Selvsagt var «prosedyren» foran den ikke den som tilsvarte normale formelle regler. Når fienden står en times tid eller så borte fra «tingsalen» kan neppe regler for proposisjoner eller stortingsforslag ligge tilagt for senere drøftelse. Hambro formulerte forslaget, red. Riis i NTB skrev det ned, Stortinget (i lovlig møte) vedtok det akkurat som hundreder mindre viktige vedtak er vedtatt tidligere.

Den var der!

Englands regjering ble undertvilt om det og godtok det, selvsagt. Det spilte en rolle for Regjeringens stilling i London for Norges Banks stilling der og for vår gullbeholdning. Når norske, engelske og tyske og andre regjeringer var klar over fullmakten, er det da overhodet noen vits i å diskutere videre i 1984 om den eksisterte? Den var der og er der. Den var faktisk noe av det eneste vettuge som ble gjort 9. april. Det var Hambro som ordnet den, Regjeringen forstod knapt hvor viktig den var, men oppfattet det dog omsider, uminkje so brått. Takk og pris.

Vi var i krig

Så til kapitulasjonsavtalen 10. juni. Etter den dagen var Norge ikke i krig, mener enkelte.

Joda, våger jeg å si. Norge var i krig, hva man enn sa og mente i 1940, hvilket bevises av følgende:

a) Norske krigsskip var i krig (og fra) Storbritannia alt i april, bl.a. med jageren «Draug» senere «Sleipner» og andre. De norske krigsskip som kom overfor 10. juni ganske enkelt fortsatte krigen, og stoppet den ikke på denne dato.

b) Regjeringen Nygaardsvold var ikke egentlig særlig stor i ordene i juni-dagene 1940, men hadde dog klart å la Forsvarets ledelse beordre restene av den norske marine til Storbritannia for å fortsette krigen. Alt i alt var det 13 norske krigsskip (el. bevyktningsbåter) som kom over, de kriget i ett kjørt da de fikk pusten igjen.

c) Storbritannia overlot den Kgl. Norske Marine krigsfartøyer for fortsatt deltagelse i krigen alt juni 1940. Det gjaldt Motorartilleridobøtene M5 og M6, de heiste kommandoen 29. juni og deltok bl.a. i raid mot Calais havn. Tror nesten at Churchill overlot Norge MTB'er for å drive sightseeing på engelske innlandskanaler? Nepp. Om igjen: Norge var i krig.

d) Regjeringen utferdiget i Storbritannia en provisorisk anordning (lovlig i henhold til E-fullmakten) av 12. juli om registreringsplikt for alle norske i utlandet. Dens paragraf 1 begynte med ordene: «Så lenge Norge er i krig...» Altså var vi i krig.

e) Norge opplevet i allfall en krigsfange: General Ruge. Han var ikke fredsange.

Om ikke dette er nok, får tvilerne skrive til gjenlevende medlemmer i de tyske Kriegsgerichter 1940 og be om at domstolen omdøpes til Friedensgericht, post bellum.

Helt enige

Så til Getz og Halle.

Vi er helt enige. Men jeg skrev altså for knapt, og mine ord er misforstått. Min feil. La meg få gjenta setningen som har skapt forvirring: «La det være en biting at den 8. april kom foran den 9. De britiske planer m.h.t. Norge ble av Hitler-apparatet påklippet den tyske invasjonen som et påskudd, hvilket var vrøvl og kan utelates som vrøvl.

Med dette mente jeg at de tyske henvisninger (i ettertid, etter 9. april) til at det var den britiske minelegging (8.4) og f. eks. Stratforce-planene som var årsak til invasjonen den 9. var vrøvl. Tyskerne kjente ikke til Stratforce og visste ikke om mineleggingen før den skjedde. Men forsyningsskipet «Jan Wellem» var stilt fra Tyskland til Murmansk-området alt i mars for å ligge der (Hos Hitlers allierte Josef Stalin) til det passet å komme til Narvik 8. april.

Den tyske propaganda om dette var både løgnaktig og forvrøvlet. Men selvsagt fryktet tyskerne en britisk aksjon, og like selvsagt regnet britene med muligheten en tysk aksjon. Begge parter regnet norsk motstand som tenderende mot null. Tyskerne hadde dessverre et brukbart bevis for det: «Altmark» av 16. februar og Kohts ord om ikke å skyte mot overmakt.

Mener Getz og Halle at Norge selv har sitt store medansvar for alt som hendte (og ikke hendte) 9. april, så er jeg helt enig - og også med Liddell Hart og Stephen King Hall, som var tidligere ute med fakta.

Men takk for innlegg! Skal aldri skrive kort mer!

107577

11/8-81 MB